

соціальної та гуманітарної політики держави у ЗС України» та є складовою частиною науково-дослідної роботи «Соціальний чинник функціонування та розвитку Збройних Сил України» шифр «Соціальний чинник» на замовлення Департаменту соціальної та гуманітарної політики Міністерства оборони України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ціннісні орієнтації військової діяльності у Збройних Силах України / С.І. Пальчик // Наукове пізнання: Методологія та технологія. Журнал філософії, соціологія, політологія. Випуск 2 (27) 2011. – С. 127 – 131.
2. Аксиологические аспекты патриотизма / С. И. Пальчик // Перспективи, № 4 (50), Одеса 2012. – С. 118–124.
3. Ценностные основания традиций и воинских ритуалов в Вооруженных Силах Украины / С.И. Пальчик // Культура народов причерноморья. Журнал философия, № 233, Симферополь 2012. – С 65–70.
4. Аксиологические аспекты военно-патриотического воспитания в системе Вооруженных Сил Украины / С. И. Пальчик // Матеріали Міжнародної наукової конференції Людина і світова глобалізація: перспективи та межі розвитку (24-25.11.2011). ДНУЗТ. ім. акад. В.Лазаряна, 2011. – С. 94–95.

Панасенко Катерина Сергіївна – практичний психолог Теплодарського міського будинку дитячої та юнацької творчості

Мисик Ірина Георгіївна – доктор філософських наук, професор кафедри філософії та соціології ДЗ «ПНПУ імені К. Д. Ушинського»

ПРОБЛЕМА БРЕХНІ, ІСТИНИ ТА ОБМАНУ В ФІЛОСОФСЬКОМУ ЗНАННІ

Поняття істини завжди було актуальне. Митрополит Іларіон (XI ст.). у «Слові про Закон і Благодать» висловлював думку про те, що істина має бути універсальна, благодатна, доступна всім людям, всім мовам. Істина веде до порятунку, вона незалежна від побуту, вище за пристрасті, вище за людство, що заглузило в метушні, задрості, злочинах.

Для західної філософської традиції характерне уявлення про істину як мету пізнання. Істина досягається шляхом проб і помилок. Істинне знання повинне відповідати об'єкту, що вивчається, відповідати критерію об'єктивності і в цьому сенсі не залежати від носія знання (суб'єкта). Але саме суб'єкти пізнавальної діяльності прагнуть досягти істини. Чи можливе здобуття об'єктивного знання людьми, схильними робити помилки?

Поряд з істиною в одному смислового ряду знаходяться такі поняття як обман, неправда, брехня, що відображають суспільну мораль, є формами соціальної активності, взаємодії. Брехня, обман, неправда є аморальними, але інколи виступають захисними механізмами нашого «я». Неправда зазвичай проявляється як вербальний еквівалент омани. Неправда в людському спілкуванні виникає тоді, коли один із співрозмовників висловлює твердження, які не відповідають фактам. При цьому він усвідомлює або не усвідомлює хибність того, що говорить. Саме тому, обман – це, перш за все, питання підриву довіри у відносинах, а тому ступінь тяжкості цього проступку визначається природою взаємин і ступенем взаєморозуміння, що є основою довіри.

Паскалова М. І. – кандидат філософських наук, старший викладач кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, учений секретар Військової академії (м. Одеса).

МОЖЛИВІСТЬ І ДІЙСНІСТЬ У СОЦІАЛЬНІЙ РЕАЛЬНОСТІ

Взаємозв'язок можливості й дійсності, розуміння алгоритму реалізації цієї взаємодії, має величезне значення не тільки для пізнавальної, але особливо, для практичної діяльності людини. У нашому пізнанні, переважно, відбивається дійсність, у яку ми занурені, однак, більш цікавим представляється знання можливостей, які кореняться в нашій реальності.

Знання можливостей і умов їх реалізації в соціумі дозволяє спрогнозувати подальшу діяльність, вибрати найбільш оптимальний шлях розвитку. Саме тому, питання взаємозв'язку можливості й дійсності залишається актуальним протягом століть.

Загалом процес розвитку може бути охарактеризований як процес зародження й дійсного визначення спектру можливостей, подальшого звуження цього спектру до однієї реальної можливості й подальшого її перетворення в нову дійсність. Дійсність через породження можливостей і їх наступну реалізацію немов би розвертає процес свого становлення в часі.

Тому пізнання об'єктивних можливостей і умов їх реалізації, потребує пізнання об'єктивних законів дійсності, а це зовсім не просте завдання.

Об'єктивні тенденції розвитку соціальної системи можна виявити лише за умови досконалого вивчення її буття. Діяльність людини, спрямована на перетворення існуючої соціальної реальності, може базуватися лише на знанні та правильній оцінці можливостей, тенденцій розвитку й зміни закладених у навколишній дійсності.

Можливість і дійсність виражають дві неодмінні якості, що об'єктивно існують в розвитку соціальної системи.

Можливість являє собою те, що в даний момент ще не існує, але в результаті розвитку соціальної системи може виникнути і стати дійсністю. Можливість – це тенденція розвитку соціуму. Вона виникає на підґрунті тієї чи іншої закономірності і визначає цю закономірність.

Дійсність же існує, вона спостережувана й сприймана. У широкому розумінні дійсність – це увесь об'єктивно існуючий світ, об'єктивна реальність.

У процесі розвитку соціальної системи та чи інша можливість перетворюється на дійсність. Яка з можливостей перетвориться на дійсність – це залежить від обставин, у яких відбувається розвиток.

Можливість і дійсність взаємозалежні, у процесі розвитку соціальної системи може зробитися дійсним лише те, що укладене в ній як можливість. Будь-яка соціальна система містить у собі безліч можливостей, але в конкретному процесі реалізується лише одна з них, та, для якої створені найбільш оптимальні умови.

Приклад такого перетворення можна прослідкувати на факті виокремленні двадцять років тому нашої країни у незалежну державу. Так, громадяни які мешкали на території УРСР мали свою мову, свою культуру, свої традиції. Тобто, тодішня соціальна система мала в собі потенції до незалежності. При сприятливих історичних обставинах ці потенції перетворилися на дійсність. І в той же час, маючи історичний досвід відсутності незалежності, ми можемо констатувати, що у сьогоденній дійсності міститься можливість втратити незалежність знов.

Дійсність як матеріальний світ являє собою нескінченну в просторі й часі матерію що рухається яка складається з нескінченної безлічі окремих об'єктів, які виникають, існують і зникають, перетворюючись у щось інше в порівнянні з тим, що вони були. При цьому кожний новий предмет виникає не раптово й безпричинно, а як результат перетворення деякого іншого предмета, у якому він спочатку існував лише як тенденція розвитку, як можливість, перш ніж він став дійсністю.

Таким чином, якщо дійсність є актуальне буття, то можливість – буття потенційне, це майбутнє, що втримується в сьогоденні.

Виходить, що сьогоденній соціум вже містить у собі можливості своєї подальшої зміни й розвитку.

Треба додати, що розрізняють можливості формальні та реальні. Формально можливе все те, що не порушує закони логіки та природи. Так, із української нації ніколи не розів'ється якась не будь нігерійська нація, бо ми є представниками різних рас. Навіть якщо припустити тотальне кровозмішування, то результатом буде зовсім інша нація. Реальні можливості відрізняються тим, що для їх перетворення в дійсність є які не будь передумови. Так, в Україні є формальна можливість перетворитися на наймогутнішу і найуспішнішу державу в світі, але для того щоб ця можливість